

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM**

NGUYỄN TRỌNG BẮC

**NGHIÊN CỨU ẢNH HƯỞNG CỦA HOẠT ĐỘNG
DU LỊCH ĐẾN THẨM THỰC VẬT RỪNG VÀ
MÔI TRƯỜNG SINH THÁI VƯỜN QUỐC GIA
HOÀNG LIÊN - SA PA - LÀO CAI**

**Chuyên ngành: Lâm học
Mã số: 60 62 02 01**

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC LÂM NGHIỆP

**Người hướng dẫn khoa học:
PGS.TS. HOÀNG KIM NGŨ**

Thái Nguyên, 2013

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan rằng số liệu và kết quả nghiên cứu trong luận văn này là hoàn toàn trung thực và chưa hề sử dụng cho bảo vệ một học vị nào. Mọi sự giúp đỡ cho việc hoàn thành luận văn đều đã được cảm ơn. Các thông tin, tài liệu trong luận văn này đã được ghi rõ nguồn gốc.

Tác giả luận văn

Nguyễn Trọng Bắc

LỜI CẢM ƠN

Sự phát triển mạnh mẽ của hoạt động du lịch ở Vườn Quốc gia Hoàng Liên không những góp phần nâng cao nhận thức, kiến thức của mọi người về bảo vệ thiên nhiên, mà còn hỗ trợ cho việc nâng cao thu nhập kinh tế, giải quyết công ăn việc làm cho người dân địa phương, định hướng những hành động của họ theo chiều hướng có lợi cho vào bảo vệ thiên nhiên. Tuy nhiên, hoạt động du lịch tại đây cũng có những ảnh hưởng tiêu cực đến hoạt động bảo tồn, rõ rệt nhất là sự quấy nhiễu các loài động vật, bẻ cây, hái cành, dẫm đạp với thực vật, gia tăng mức sử dụng tài nguyên sinh học, tăng lượng rác thải gây ô nhiễm môi trường, v.v... Vì vậy, để phát huy hơn nữa những tác động tích cực và hạn chế đến mức thấp nhất tác động tiêu cực của hoạt động du lịch đến công tác bảo tồn, cần phải đánh giá được những tác động của du lịch đến tài nguyên môi trường, trên cơ sở đó đề xuất được những giải pháp thích hợp cho công tác tổ chức và quản lý hoạt động du lịch phù hợp với điều kiện cụ thể tại Vườn Quốc gia Hoàng Liên. Do vậy, tôi đã thực hiện đề tài: *“Nghiên cứu ảnh hưởng của hoạt động du lịch đến thảm thực vật rừng và môi trường sinh thái Vườn Quốc gia Hoàng Liên – Sa Pa – Lào Cai”*.

Đến nay luận văn đã hoàn thành, tôi xin trân trọng cảm ơn Ban giám hiệu trường Đại học Nông lâm Thái Nguyên, Khoa Đào tạo sau Đại học, các thầy cô giáo, đặc biệt là thầy PGS.TS. Hoàng Kim Ngũ, người hướng dẫn đã tận tình giúp đỡ, truyền đạt những kiến thức và kinh nghiệm quý báu cho tôi.

Nhân dịp này tôi xin bày tỏ lòng biết ơn tới Ban giám đốc, cán bộ, công nhân viên Vườn Quốc gia Hoàng Liên và bạn bè xa gần đã giúp đỡ tôi về thời gian, vật chất và tinh thần để tôi có thể hoàn thành luận văn.

Mặc dù đã làm việc với tất cả những nỗ lực, nhưng vì trình độ và thời gian còn hạn chế nên luận văn không thể tránh khỏi những thiếu sót. Tôi rất mong nhận được những ý kiến đóng góp xây dựng quý báu của các nhà khoa học và bạn bè đồng nghiệp.

Tôi xin chân thành cảm ơn!

Lào Cai, ngày..... tháng.... năm 2013

Tác giả

Nguyễn Trọng Bắc

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN

LỜI CẢM ƠN

MỤC LỤC

DANH MỤC CÁC CỤM TỪ VIẾT TẮT

DANH MỤC CÁC BẢNG BIỂU

DANH MỤC CÁC HÌNH VẼ

MỞ ĐẦU	1
1. ĐẶT VẤN ĐỀ.....	1
2. MỤC ĐÍCH.....	2
3. MỤC TIÊU.....	2
4. Ý NGHĨA NGHIÊN CỨU	2
4.1. Ý nghĩa khoa học	2
4.2. Ý nghĩa thực tiễn.....	2
Chương 1: TỔNG QUAN VẤN ĐỀ NGHIÊN CỨU	3
1.1. LỊCH SỬ NGHIÊN CỨU DU LỊCH SINH THÁI TRÊN THẾ GIỚI	3
1.2. LỊCH SỬ HÌNH THÀNH VÀ PHÁT TRIỂN DLST Ở VIỆT NAM.....	9
1.2.1. Sự hình thành và phát triển DLST ở Việt Nam	9
1.2.2. Các kiểu hình du lịch sinh thái hiện đang phát triển ở Việt Nam	11
1.3. LỊCH SỬ HÌNH THÀNH VÀ PHÁT TRIỂN DLST Ở VQG HOÀNG LIÊN	12
1.3.1. Phát triển du lịch sinh thái tại VQG Hoàng Liên.....	12
1.3.2. Hiện trạng du lịch sinh thái	14
1.4. ĐIỀU KIỆN TỰ NHIÊN VÀ KINH TẾ - XÃ HỘI VƯỜN QUỐC GIA HOÀNG LIÊN	16
1.4.1. Điều kiện tự nhiên	16
1.4.2. Đặc điểm kinh tế - xã hội các xã vùng đệm	32
1.4.3. Tiềm năng phát triển du lịch	38

Chương 2: PHẠM VI, NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	43
2.1. GIỚI HẠN ĐỀ TÀI.....	43
2.2. MỤC TIÊU NGHIÊN CỨU.....	43
2.2.1. Mục tiêu chung.....	43
2.2.2. Mục tiêu cụ thể.....	43
2.3. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU	43
2.4 PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU.....	44
2.4.1. Phương pháp nghiên cứu thị trường khách du lịch và khả năng DVDL của VQG	44
2.4.2. Phương pháp nghiên cứu về Ảnh hưởng của du lịch đến CLMT đất	45
2.4.3. Phương pháp nghiên cứu ảnh hưởng của du lịch đến cảnh quan thực bì tại VQG	45
2.4.4. Nghiên cứu biện pháp quản lý du lịch & bảo vệ rừng tại VQG Hoàng Liên .	49
Chương 3: KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ THẢO LUẬN	51
3.1. PHÁT TRIỂN DLST Ở VQG HOÀNG LIÊN	51
3.1.2. Kết quả điều tra về thị trường khách du lịch.....	51
3.1.3. Khả năng DVDL của VQG Hoàng Liên.....	60
3.1.4. Nhận xét về hiện trạng phát triển du lịch sinh thái tại VQG Hoàng Liên.....	66
3.2. ẢNH HƯỞNG CỦA DLST ĐẾN QUẦN XÃ THỰC VẬT VQG HOÀNG LIÊN.....	68
3.2.1. Ảnh hưởng của du lịch đến quần xã thực vật tại khu vực nghiên cứu.....	69
3.2.2. Nhận xét về ảnh hưởng của hoạt động du lịch đến quần xã thực vật	73
3.3. ẢNH HƯỞNG CỦA DLST ĐẾN THẨM CẢ KHU VỰC NGHIÊN CỨU	74
3.3.1. Kết quả nghiên cứu	74
3.3.2. Nhận xét về ảnh hưởng của du lịch đến thẩm cảm	78
3.4. ẢNH HƯỞNG CỦA DU LỊCH ĐẾN MÔI TRƯỜNG SINH THÁI.....	81
3.4.1. Ảnh hưởng của khách du lịch đến môi trường sinh thái.....	81

3.4.2. Nhận xét về Ảnh hưởng của du lịch đến chất lượng môi trường sinh thái	85
3.5. GIẢI PHÁP QUẢN LÝ DU LỊCH VÀ BẢO VỆ TÀI NGUYÊN RỪNG VÀ MÔI TRƯỜNG SINH THÁI VQG HOÀNG LIÊN	87
3.5.1. Những tồn tại chủ yếu trong quản lý du lịch ở VQG Hoàng Liên.....	87
3.5.2. Những giải pháp quản lý du lịch tại VQG Hoàng Liên.	87
KẾT LUẬN - TỒN TẠI - KIẾN NGHỊ	91
1. KẾT LUẬN.....	91
2. TỒN TẠI.....	92
3. KIẾN NGHỊ	92
TÀI LIỆU THAM KHẢO	93

DANH MỤC CÁC CỤM, TỪ VIẾT TẮT

DL	:	Du lịch
DLST	:	Du lịch sinh thái
TNTN	:	Tài nguyên thiên nhiên
DVDL	:	Dịch vụ du lịch
ODB	:	Ô dạng bản
ÔTC	:	Ô tiêu chuẩn
QXTV	:	Quản xã thực vật
QLDL	:	Quản lý du lịch
UNWTO	:	Tổ chức Du lịch thế giới
TV	:	Thực vật
VQG	:	Vườn Quốc gia
VQGHL	:	Vườn Quốc gia Hoàng Liên
WTTC	:	Hiệp hội Lữ hành quốc tế

DANH MỤC CÁC BẢNG, BIỂU

Bảng 1.1: Đặc trưng của du lịch sinh thái (Tra trên trang Web).....	8
Bảng 1.2: Các kiểu du lịch sinh thái	12
Bảng 2.1: Thống kê diện tích các loại đất, loại rừng VQG Hoàng Liên	24
Bảng 2.2: Thống kê thành phần các loài thực vật VQG Hoàng Liên	26
Bảng 2.3: So sánh về thực vật ở các khu rừng đặc dụng	27
Bảng 2.4: Các loài nguy cấp trong sách đỏ thế giới.....	27
Bảng 2.5: Các nhóm công dụng của thực vật tại VQG Hoàng Liên.....	28
Bảng 2.6: Khu hệ động vật có xương sống ở VQG Hoàng Liên	30
Bảng 2.7: Hiện trạng dân số và lao động các xã năm 2011	34
Bảng 2.8: Tình hình thu nhập của các xã năm 2011	36
Bảng 2.9: Số hộ nghèo và cận nghèo tại các xã năm 2011	29
Bảng 3.1: Kết quả điều tra về kết cấu tuổi và giới tính (năm 2013).....	51
Bảng 3.2: Kết quả điều tra về trình độ văn hóa.....	52
Bảng 3.3: Kết quả điều tra về ngành nghề	52
Bảng 3.4: Kết quả điều tra về mức thu nhập.....	53
Bảng 3.5: Tình hình phân bố về cự ly khoảng cách của người du lịch.....	54
Bảng 3.6: Kết quả điều tra về phân bố khách theo các tỉnh.....	55
Bảng 3.7: Xu thế biến đổi theo mùa của nguồn khách du lịch	56
Bảng 3.8: Phương thức khách đến du lịch	57
Bảng 3.9: Mục đích chuyến du lịch của du khách	58
Bảng 3.10: Độ thỏa mãn của du khách	59
Bảng 3.11: Xu thế biến đổi về độ che phủ thực bì.....	69
Bảng 3.12: Xu thế biến đổi về số loài - tổ thành loài thực vật.....	70
Bảng 3.13: Mức độ can thiệp của hoạt động du lịch đến đặc trưng thực bì	71
Bảng 3.14: Các mức độ can thiệp của hoạt động du lịch đến các thành phần thực bì	71
Bảng 3.15: Đặc trưng về cảnh quan thực bì VQG Hoàng Liên	72

Bảng 3.16: Xu thế biến đổi về độ che phủ thực bì theo tuyến điều tra khác nhau ..	74
Bảng 3.17: Xu thế biến đổi về số loài - tổ thành loài thực vật.....	75
Bảng 3.18: Ảnh hưởng của hoạt động du lịch đến tính đa dạng khu hệ thực vật	75
Bảng 3.19: Mức độ biến đổi loài ưu thế chủ yếu	76
Bảng 3.20: So sánh độ che phủ thực bì tại VQG Hoàng Liên	77
Bảng 3.21: Biến đổi về dạng sống thực vật theo tuyến điều tra khác nhau	77
Bảng 3.22: Đồ ăn, vật dụng cần thiết phục vụ cho 1 Tour du lịch	82
Bảng 3.23: Kết quả điều tra về lượng rác thải	84

DANH MỤC CÁC HÌNH VẼ

Hình 2.1: Biểu đồ cơ cấu thành phần dân tộc trong và ven khu vực	33
Hình 3.1: Biểu đồ mức thu nhập của du khách	53
Hình 3.2: Biểu đồ khoảng cách của du khách đến VQG	54
Hình 3.3: Biểu đồ xu thế biến đổi khách trong năm	56
Hình 3.4: Biểu đồ hình thức đi du lịch.....	57
Hình 3.5: Biểu đồ mục đích chuyến đi.....	59
Hình 3.6: Biểu đồ mức độ thỏa mãn của du khách	60
Hình 3.7: Sơ đồ cơ cấu tổ chức trung tâm DLST VQG Hoàng Liên.....	63
Hình 3.8: Biểu đồ mức độ can thiệp của hoạt động du lịch.....	72
Hình 3.9: Rác thải trên tuyến du lịch	83
Hình 3.10: Biểu đồ thành phần các loại rác thải	84
Hình 3.11: Các hoạt động bảo vệ môi trường.....	86
Hình 3.12: Hệ thống thùng rác trên các tuyến DL và điểm nghỉ	86
Hình 3.13: Sơ đồ mối quan hệ giữa các bên liên quan trong phát triển DLST.....	88